

‘Krimp gaat ook over lastenverdeling’

De groeiende tegenstelling tussen de stad en platteland maakt krimp van de bevolking een interessant onderwerp, meent Floor de Sera, senior beleidsmedewerker demografische ontwikkeling bij het ministerie van EL&I. Ze vindt bovendien dat er duidelijkheid moet komen over de verantwoordelijkheden voor de verschillende overheden en andere partijen.

Floor de Sera: 'Het is de vraag of de problematiek niet te groot wordt voor regionale overheden.'

Dat de bevolking op veel plaatsen gaat krimpen wordt al langer voorspeld. Toch is er nu pas aandacht voor. Hoe komt dat?

‘De economische crisis maakte de gevolgen van krimp pas echt zichtbaar. Bijvoorbeeld in Oost-Groningen. Daar zie je steeds meer huizen leegstaan en verkrotten, vaak mooie oude boerderijen. In Delfzijl moet over vijftien jaar de helft van de basisscholen sluiten. Dat raakt mensen. Over de effecten van krimp op de agrarische sector bestaan veel vragen. Trekken bijvoorbeeld ook boeren weg als er

straks geen scholen meer zijn? Wat gebeurt er dan met het landschap? Kun je dan via het natuurbeleid het groen in deze gebieden versterken of zijn er nog andere economische mogelijkheden? Afhankelijk van die antwoorden kun je een strategie bepalen.’

Is krimp voor politici wel een interessant onderwerp?

‘Over dertig jaar kunnen de randen van Nederland leger zijn en de Randstad juist voller. De tegenstellingen worden groter. Hoger opgeleiden zullen vooral in de steden wonen. De

rest van Nederland is dan lager opgeleid, heeft een lager inkomen en heeft een groter aandeel ouderen. Hoeveel draagvlak is er dan nog voor de inrichting van het landschap? En hoeveel meer mag iemand in Limburg kosten aan zorg en onderwijs dan iemand in de Randstad? Dan gaat het echt over de verdeling van de lasten en lasten binnen Nederland.’

Welke rol speelt de rijksoverheid bij krimpbeleid?

‘Op dit moment zijn de regio’s aan zet. Zo staat het ook in het regeerakkoord. Maar het is de vraag of de problematiek niet te groot wordt voor regionale overheden. Het ministerie van Binnenlandse Zaken heeft, nu het is samengegaan met een deel van VROM, wel het voortouw in de interbestuurlijke samenwerking tussen provincies, gemeenten en andere ministeries. Er komt een vervolg op het actieplan uit 2009. Met acties zoals de samenstelling van de kennisagenda, waar ook Alterra aan meewerkt, en tientallen experimenten, waaronder nieuwe brede schoolvormen en kinderopvang op het platteland. Vanuit EL&I zijn we betrokken bij experimenten in Parkstad Limburg en Delfzijl rondom duurzame landbouw, versterking van de natuur en benutting van vrijkomende ruimte. En zodra de beroepsbevolking zodanig krimpt dat daarmee de economische groei van Nederland in gevaar komt, ligt er wellicht ook vanuit economisch perspectief een taak voor EL&I.’

Kunnen beleidsmakers al inspelen op krimp?

‘De omslag naar krimp vereist een integrale en een omgekeerde manier van denken. Dat is nieuw voor de meeste mensen, ook voor bestuurders. Nu is alles ingericht op groei. Wanneer er in een groeigemeente een voetbalstadion wordt gesloopt, komt daar een appartementencomplex of winkelcentrum voor terug. Zo financieren die plannen grotendeels zichzelf. Maar als er door krimp huizen en voorzieningen moeten worden gesloopt, weet niemand wat ervoor in de plaats moet komen en wie dat moet betalen. Die verantwoordelijkheden zijn niet vastgelegd. Het overheidsinstrumentarium en de gehele ruimtelijke ordening zijn gebaseerd op groei. Bijvoorbeeld de natuurwetgeving en het idee van natuurcompensatie. Voor een gebied zonder groei kun je die wetgeving misschien aanpassen, of op zijn minst bekijken wat er nog meer mogelijk is.’